

Отримано: 18 липня 2023 р.

Прорецензовано: 30 липня 2023 р.

Прийнято до друку: 1 серпня 2023 р.

e-mail: o.semenova@forlan.org.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7703-2719>

Researcher ID: AEZ-7601-2022

DOI: 10.25264/2519-2558-2023-18(86)-44-47

Семенова О. В. Жанрово-стилістична та комунікативно-прагматична специфіка французького детективу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острого : Вид-во НаУОА, 2023. Вип. 18(86). С. 44–47.

УДК: 82-312.34:811.133.1>373>38

Семенова Олена Валентинівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
Горлівський інститут іноземних мов Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНА ТА КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНА СПЕЦИФІКА ФРАНЦУЗЬКОГО ДЕТЕКТИВУ

Концептуальним стандартом детективного жанру є концептуальна система «вбивство» – «розслідування» – «пояснення», яка організує когнітивну структуру детективу. Ці концепти розгортаються у вигляді сценаріїв, зумовлюючи поетапне подання подій, комунікативну поведінку та дискурсивну самоорганізацію персонажів детективу, де опис головних персонажів та події зустрічається лише на початку детективу. Наступні сюжетні композиції, епізоди не відволікають увагу читача на художні деталі та дозволяють сконцентруватися на процесі інтелектуальної розгадки. Головний персонаж (детектив) безперечно має форму дедуктивного мислення, інші його особисті якості представлені досить схематично. Детективний сюжет ґрунтується на конфлікті «добра» та «зла», а його інваріативна схема реалізується інваріативною системою персонажів «детектив» – «злочин» – «жертва» і має інваріативні сюжетні компоненти «злочин», «розслідування», «розгадка». Домінуючою жанровою ознакою детективу виявляється його структурна організація. Ядром розповіді завжди є інтрига інтелектуального розслідування, а інформаційний простір навколо ядра виконує атрибутивну функцію. Детектив завжди нагадує безпосередню комунікацію автора та читача на рівні співучасті в пошуку розгадки злочину, мовленнєву взаємодію адресата та адресанта. Оскільки, злочин є антисоціальним актом, комунікативною метою детективу виступає оцінка подій та персонажів з моральної точки зору. З'ясовано, що в результаті аналізу комунікативних обставин, головного смислоутворюючого текстового компонента, основними жанровими компонентами тексту детективу є мотив комунікації, комунікативні засоби, комунікативний простір, зміст комунікації. Підтверджено, що лінгвостилістичні засоби та структурні компоненти спрямовані на утримання уваги читача.

Ключові слова: французький детектив, концепт, злочин, розслідування, персонаж, директивний мовленнєвий акт, колір, троп, фігура.

Olena Semenova,
PhD, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Horlivka Institute for Foreign Languages of State Higher Educational Institution 'Donbas State Pedagogical University'

GENRE-STYLISTIC AND COMMUNICATIVE-PRAGMATIC SPECIFICITY OF THE FRENCH DETECTIVE STORY

The conceptual standard of the detective genre is the conceptual system of «murder» – «investigation» – «explanation», which organizes the cognitive structure of the detective story. These concepts unfold in the form of scenarios, causing a phased presentation of events, communicative behavior and discursive self-organization of the detective story characters, where the description of the main characters and events occur only at the beginning of the detective story. The following plot compositions, episodes do not distract the reader's attention from artistic details and allow you to concentrate on the process of intellectual solution. The main character (a detective) undoubtedly has the form of deductive thinking, his other personal qualities are presented quite schematically. The plot of the detective story is based on the conflict of «good» and «evil», and its invariant scheme is implemented by the invariant system of characters «detective» – «thief» – «victim» and has invariant plot components «crime», «investigation», «solution». The dominant genre feature of the detective story is its structural organization. The core of the story is always the intrigue of intellectual investigation, and the information space around the core performs an attributive function. The detective story always resembles direct communication between the author and the reader at the level of complicity in the search for a solution to the crime, speech interaction between the addressee and the addresser. Since the crime is an antisocial act, the communicative purpose of the detective story is to evaluate events and characters from a moral point of view. It has been found that as a result of the analysis of communicative circumstances, the main meaning-forming text component, the main genre components of the detective text are the motive of communication, communicative means, the communicative space, the content of communication. It is confirmed that linguostylistic means and structural components are aimed at keeping the reader's attention.

Keywords: French detective story, concept, crime, investigation, character, directive speech act, color, trope, figure.

Постановка проблеми. Сучасна лінгвістика фокусує свою увагу на прагматичні й динамічні мовленнєві аспекти, поєднуючи їх з такими явищами як свідомість та культура, а когнітивна лінгвістика досліджує особливості існування дискурсивних концептів. Розглядаючи дискурс як систему комунікативних та когнітивних складових, ми можемо зосередитися на ментальних операціях, які дозволяють виокремити базові комунікативні концепти дискурсу. Наявність різних підходів та методів виокремлення концептів певного дискурсу свідчить про актуальність питання виявлення та функціонування таких концептів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти детективного дискурсу розглядали такі дослідники як: ключові концепти англійського детектива (А. Калюжна), лінгвопрагматичний та лінгвосинергетичний аспекти англійського детективної розповіді (Л. Цапенко), лінгвокогнітивне моделювання англійського детективного дискурсу (Т. Бехта), особливості історичного детективу в сучасній європейській літературі (О. Харлан), детективний текст як об'єкт філологічних досліджень (Герасименко Е.) та інші. Отже лінгвістичні та прагматичні особливості французького детективу залишаються нині маловивченими, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета статті – виявити та проаналізувати лінгвістичні та прагматичні особливості французького детективу. **Об’єкт** дослідження – французький детектив. **Предмет** дослідження – лінгвістичні та прагматичні характеристики французького детективу. Для вирішення мети дослідження було застосовано наступні **методи**: аналіз теоретико-методологічної літератури, метод суцільної вибірки, метод компонентного аналізу, лінгвостилістичний метод, контекстуальний метод.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку О. Селіванової, концепт є «підкатегорією інформативності». При правильному розумінні тексту, концепт може бути декодований адресатом як основа інформаційного балансу (Селіванова, 2011). Так, наприклад, концепт ДЕТЕКТИВ часто номінується як *un détective, un détective amateur, un apprenti détective, un inspecteur, un sergent de ville, un enquêteur, un commissaire, un lieutenant de police, un lieutenant de gendarmerie, un policier, un brigadier, un commandant*. Концепт ЗЛОЧИН – *un crime, un délit, un vol, une agression, un rapt, un hold-up, un meurtre, un suicide*. Концепт ТАСМНИЦЯ – *une énigme, un mystère, un secret*. Концепт РОЗСЛІДУВАННЯ – *une enquête, une empreinte, des analyses*.

А. Б. Калюжна вважає, що детективний дискурс репрезентований сукупністю тематично співвіднесених текстів, тема яких визначається з опорою на тематичні слова (Калюжна, 2016). Детективний дискурс визначається як один із особистісно-орієнтованих дискурсів, спрямований на спілкування між автором та читачем. Мета цього спілкування може знаходитися в площині психологічного розвантаження; розвитку інтелектуальних та етичних здібностей читача за допомогою логічного аналізу тексту; інтелектуального відпочинку та формування художньої картини світу читача. Детективний дискурс будується за певною формулою – набір комунікативних дій, які визначають його структуру. Детектив, як літературний твір, відрізняється архітектонікою сюжету, що виглядає як заплутана таємниця, розслідування злочину, яке проводить детектив (представник поліції, приватна особа), викриття та покарання злочинця, інваріативністю функцій головних героїв. Отже виділяють два основних актанта детективу: злочинець та детектив, а також партиципанти другорядного плану.

На думку М. Літца, детективний роман містить не одну історію, а дві – історію злочину й історію розслідування (Lits, 1999). Історії злочину як такої не має в романі, читач може її відновити завдяки розслідуванню. Деякі детективні романи дозволяють пильному читачеві проводити паралельне розслідування і знайти злочинця, раніше ніж поліція.

У детективі виділяють дві композиційні структури – предметно-референтну ситуацію (хронологічно побудова програма подій) та її процедурну складову (частина тексту, де автор безпосередньо впливає на читача за допомогою лінгво-стилістичних засобів, де утворюється концептосфера детективу з двома концептами, які домінують: тайна-розгадка та злочин-покарання. Структурно, детектив «Мегре у міністра» Ж. Сіменона складається з 9; «Жовтий собака» Ж. Сіменона з 11; «Квартира в Парижі» Г. Мюссо з 24; «Холодний час» Ф. Вергас з 47 глав. Детальна структура детективу допомагає читачеві прослідкувати хронологію його подій.

До жанрових особливостей детективу можна віднести вміння автора передбачити очікування потенційного читача та залучити його до спільного творчого процесу, питання з варіативною моделлю відповіді є головною структурною одиницею організації розповіді, спілкування в детективі відбувається паралельно з розслідуванням злочину, яке знаходиться за межами етичних норм, змістовна складова створює певний контекст, який виникає під час взаємодії експліцитних та імпліцитних конотацій лексичних конструкцій і як наслідок може відбуватися нагнітання драматичних моментів з можливою появою наступного нового злочину.

Встановлено, що в будь-якому французькому детективі зустрічаються декілька типів персонажів, які можуть бути представлені наступними абстрагованими номінаціями: детектив, вбивця, помічник, свідок, жертва. Детектив та вбивця виявляються одиничними комунікативними особистостями, а інші персонажі – парними або множинними. Детектив та помічник (-ки), вбивця та жертва є бінарними, жанрово утворюючими структурами. З поміж внутрішньо-жанрових категорій детективу варто відзначити головного персонажа, який має відповідні аналітичні здібності, фізичну форму, суворість, відособленість, час та простір, що безпосередньо пов’язані з процесом пошуку розгадки та не пов’язані з реальним часом. Портрет персонажів детективу може характеризуватися певною неупередженістю та сухістю: *Deux choses frappaient surtout: ses sourcils touffus, larges et épais comme des moustaches, et les poils presque aussi longs qui lui couvraient les mains. Il avait de jolies moustaches argentées, des cheveux bien lissés, un teint clair et des joues ornées de couperose. Emma revenait, indifférente, montrait au-dessus de la caisse son long visage aux yeux cernés, aux lèvres minces, ses cheveux mal peignés. Le patron, en blouse blanche et bonnet de cuisinier. Le maire était venu, en auto. Un vieillard à barbiche blanche, très soigné, aux gestes secs. Un des policiers était tout jeune, imberbe. Son visage était pétri de naïveté. L’autre portait de fortes moustaches acajou, et d’épais sourcils parvenaient presque à lui donner un air terrible. Une main froide. Un visage en lame de couteau, au nez de travers. Des cheveux roux déjà rares, bien que le docteur n’eût pas trente-cinq ans. Quelqu’un se leva, d’ailleurs, à cette table, un homme au visage poupin, à l’œil rond, à la lèvre souriante. Elle était anémique. Sa poitrine plate n’était pas faite pour éveiller la sensualité* (Simenon, 1963). *Petit, fort comme un bœuf, barbu, avec le visage hargneux d’un vieil ours qui fait face à l’ennemi C’était un type ordinaire, ni antipathique ni avenant. Taille moyenne, visage anodin, la cinquantaine, petit collier de barbe, lunettes presque rondes sur un regard sans expression. Mais beaucoup de cheveux, bruns et gris. Un bourgeois, un type dans les affaires, ou bien un professeur, on n’a jamais su* (Vargas, 2015).

Вербалізація концепту колір базується на архетипі, який виявляється специфічним. Менталітет, соціокультурні практики, матеріальна та вербальна культура впливає на сприймання кольору, який виявляється дивергентним явищем в різних культурах. (Семенова, Христин, 2022). Аналізуючи лексичні одиниці на позначення кольору, які було отримано шляхом суцільної вибірки з тексту французького детективу, ми переконалися, що колір це надбання кожного етносу, кожної мови і як результат має емоційний вплив на читача. Колір має лейтмотивний характер, це певний образ, який асоціюється з національною картиною світу або індивідуальним авторським світосприйняттям. Основні кольорові поля співпадають у французькій та українській мовах, за винятком «bleu, -е», якому відповідають «блакитний» або «синій»: *Le chien jaune est entré sur ses talons et s’est couché aux pieds de la fille de salle. Servières est un petit personnage grassouillet, en paletot mastic. C’était Mme Michoux, en robe mauve. Il leva les yeux, aperçut une jupe noire, un tablier blanc. Et Maigret distingua deux ou trois petits grains blancs qui flottaient sur le liquide. J’ai vu un grain de poudre blanche dans mon verre. À travers les petits carreaux verts, on devinait dehors des têtes curieuses. Au centre, une grande villa neuve, en pierres grises, avec terrasse. Et n’eût pas besoin de chercher pour relever des taches brunes sur le drap du siège* (Simenon, 1963). *Maigret prenait des notes dans son calepin noir* (Simenon,

2004). Bourlin dormait sur le banc de bois bleu qui disparaissait sous sa masse. Restait tout de même le petit, celui aux yeux *bleus* (Varglas, 2015). Під час суцільної вибірки, ми звернули увагу на низку прикметників на позначення кольору з суфіксом «âtre», який має пейоративне значення, але нейтральний контекст може нівелювати це значення, а також на сталі вирази: Le billard montrait son drap *verdâtre* comme un gazon pelé. Et il poussa l'autre dehors, revint, tête basse, le teint *jaunâtre* (Simenon, 1963). Il portait un complet quelconque, *grisâtre* (Simenon, 2004). Ce n'est pas un *bas bleu*, mais ce n'est pas non plus une jeune fille comme celles de notre temps (Simenon, 2004). Si ce pauvre Mostaguen, qui est le meilleur bougre de la terre, à cela près qu'il a une *peur bleue* de sa femme (Simenon, 1963). La cité scolaire était plongée dans le *noir* (Musso, 2017). Також, зустрічалися поодинокі випадки прикметників на позначення відтінків кольору: Peut-être sa couleur, d'un *jaune sale*? (Simenon, 2004). Отже, без кольору не можливо описати природу, інтер'єр, зовнішність тощо. Завдяки кольору можна скласти уявлення про будь-який об'єкт, зрозуміти сенс твору, ось чому лексичні одиниці на позначення кольору виявляються такими популярними в детективах, оскільки колір є необхідним елементом розповіді, опису деталей, подій, явищ, характеру та портрету персонажів.

Досліджуючи стилістичний рівень детективу, виявлено низку стилістичних засобів, до яких звертаються автори детективу для того, щоб розповідь, опис, моральний або фізичний портрет персонажа набули більшої привабливості, експресивності, емоційності, напруженості, а саме, порівняння: Il regardait Maigret d'un air farouche, *comme* un animal tapi dans son coin. Non seulement il avait des menottes aux mains, mais encore on lui avait entravé les chevilles à l'aide d'une corde solide, si bien qu'il fallut le transporter *comme* un colis. La porte s'ouvrit *comme* par enchantement et l'on put relever sur le tapis les mêmes traces boueuses: celles du chien et des fameux souliers. On les voyait choisir *comme* but de promenade l'auto de Jean Servières, près de laquelle il fallut poster deux agents (Simenon, 1963). Les tubes de médicaments flottent à la surface *comme* des bateaux encalminés (Musso, 2017). Le juge est sur lui *comme* une tique. Amédée enfle des gants, une blouse, et il ressort du bureau propre *comme* un sou neuf. Il tordait le bout de ses mains, *comme* des pattes d'araignée se dressent. Il nous commandait *comme* un adjudant et on a obéi *comme* des soldats (Vargas, 2015); персоніфікація: Bientôt, c'est l'*hydre* froide de la panique qui *serpente* entre tes membres. *Soleil* d'hiver qui *réchauffe* le cœur. Puis un *nuage glisse* en surimpression, *cache le soleil*. Un vent violent *balaie* la rue (Musso, 2017); перерахування: La gare lui apparaissait surtout comme une scène de théâtre investie par des milliers d'acteurs: touristes, banlieusards, hommes d'affaires, zonards, flics en patrouille, vendeurs à la sauvette, dealers, employés des cafés et des commerces alentour... Le titre était éloquent: «Le grand blocage». Chauffeurs de taxi, cheminots, contrôleurs aériens, hôtesses et stewards, routiers, dockers, postiers, éboueurs... Pétards, cornes de brume, sifflets, sirènes, slogans hostiles au gouvernement (Musso, 2017). J'ai tout envoyé au laboratoire... Les verres, les boîtes de conserve, le couteau... (Simenon, 1963). Nous, nos proches, nos enfants, nos parents, nos amis. Moi, je n'avais ni enfant ni parents ni amis (Vargas, 2015); антитеза: Ces maisons ni riches ni pauvres, ni neuves ni vieilles, aux appartements à peu près pareils, étaient surtout habitées par des gens de classe moyenne... (Simenon, 2004); паралельні конструкції: Ils se vivaient physiquement, vous prenaient aux tripes, au cœur, vous faisaient perdre pied, vous hypnotisaient et vous renvoyaient à des sentiments contraires: la nostalgie, la joie, l'apaisement, la colère (Musso, 2017); метафора: Au revers de la pochette, un musicologue rappelait la volonté qui avait animé le compositeur toute sa vie de «saisir le destin à la gorge». «Ainsi le destin frappe à la porte», disait Beethoven pour symboliser l'effet des quatre notes qui ouvraient sa symphonie». Malgré la réputation progressiste de l'école, c'était une salle de classe CM1-CM2 version «hussards noirs» avec des pupitres en bois brut, une carte de France plastifiée et une frise historique tendance «nos ancêtres les Gaulois» (Musso, 2017); епітети з експресивною конотацією: Gaspard avait la mine *grave* et la tête *lourde* (Musso, 2017); градація: L'averse se prolongeait, *tenace, drue, maussade* (Musso, 2017); паралельні конструкції: Pourquoi crypter le signe en ce cas? Par peur? Pour qui? Pour des proches? Ni un signe du zodiaque, ni un hiéroglyphe. Ni de francs-maçons, ni de secte satanique (Vargas, 2015).

Виявлено також лексичні одиниці та граматичні конструкції розмовного регістру для надання ситуаціям невимушеного або спонтанного характеру: Quand je pense que mon mari était député ... et que ce *galapiat*... oui, *galapiat!* (Simenon, 1963). *Z'êtes pas au courant?* L'inspiration, c'est des *conneries!* Vous êtes *flic*, non? Le *gosse* que l'on voit partout en photo dans la maison, il est mort? Vous êtes vraiment trop *con!* Bordel! La douleur s'était réveillée et ses blessures lui *faisaient* à présent un *mal de chien*. Arrêtez de *râler!* Bon sang, où étiez-vous? (Musso, 2017). Pourquoi tu m'*emmerdes* avec ça à 9 heures du matin, Bourlin? N'allez pas croire que j'ai *fauché* la lettre, hein? Toi aussi, tu crois que je ne vais pas me faire ta *gonzesse*? Faut reconnaître. Deux vieux *mâles* dressés l'un contre l'autre, *griffes* sorties, *gueules* menaçantes. Mais il est *cinglé*, ce *môme!* Ben t'as pas réussi mon *gars*. Parce que Choiseul a fait le *boulot*. Ça m'a énervée, quoi, ces types, toujours à *fouiller la merde* – oh pardon, commissaire. Ce n'est pas une bête, c'est un *mec*. C'est sa particularité: son *groin* est resté enfant. La petite femme, réfugiée sur le seul tabouret de la *masure* (Vargas, 2015).

У детективах Г. Мюссо «Квартира в Парижі» та Ф. Варгаса «Холодний час» виявлено низку запозичень, які будучи невід'ємною частиною розмовного стилю, надають йому динамічності, передають лінгвістичні та естетичні уподобання мовця: Allongé sur une lounge chair en cuir craquelé, les pieds posés sur une ottomane. Les effluves gourmands du *risotto* à la truffe montaient jusque dans l'atelier. Le premier vinyle était un must-have de toute discothèque classique... On était dans une médecine 2.0... un peu low cost et un peu triste. Le type qui se tape la *baby-sitter*, c'est un scénario de mauvais porno, non? Comme si une sorte de sous-Philippe Starck en avait supervisé la décoration, l'œil vissé à la check-list du mauvais goût. Le rasta ébroua ses dreadlocks et passa à un autre échantillon vermillon. Sans chercher à me donner la moindre contenance, je commande deux old fashioned que j'avale coup sur coup avant de ressortir aussitôt. Un *QR code*, c'est quoi exactement? demanda Gaspard, complètement étranger à toutes les nouvelles technologies (Musso, 2017). «Tölva», ça veut dire «ordinateur», elle m'a expliqué. Pardon, interrompit Bourlin, il buvait du whisky? (Vargas, 2015).

Напружений характер подій детективу підкреслюють так звані акціональні дієслова, в більшості випадків минулого часу, які передають послідовність подій, утворюючи розповідну канву: Le maire, de sa villa des Sables-Blancs, *téléphona* pour savoir au juste ce qui se passait. Le docteur Michoux, dans un coin, *feuilleterait* des journaux sans les lire. La fille de salle ne *bougeait* pas. Maigret *haussa* les épaules, *erra* un quart d'heure durant autour des bassins, en homme qui s'intéresse aux bateaux. Arrivé près de la jetée, il *tourna* à droite, *prit* un chemin qu'un écriteau désignait comme la route des Sables Blancs. Maigret s'*avança* tranquillement, *poussa* la barrière donnant accès à la villa du docteur Michoux. Quand il *fut* sur le seuil et qu'il *tendit* la main vers le bouton de la porte, l'inspecteur Leroy *murmura*. (Simenon, 2004). Adamsberg *attrapa* son téléphone, écarta une pile de dossiers et *posa* les pieds sur sa table. Le gars *tomba* au sol et son tir dévié *traversa* les feuilles basses du platane (Vargas, 2015).

Ш. Баллі вважає, що «логічна та аналітична форма повідомлення думки не єдина» (Bally, 1932:48). Існують імпліцитні форми висловлювання для демонстрації більш яскравого комунікативного завдання або емоційної реакції. Будь-яка комунікація спрямована на зміну поведінки співрозмовника або спонукати адресата до виконання тієї чи іншої дії. Так, наприклад, мовленнєвий акт «наказ» розглядається в більшості випадках, як спроба домогтися, щоб хтось виконав певну дію. Але в комунікативній ситуації, наказ, відповідь, згода недоцільні при застосуванні директивних мовленнєвих актів, тому що відносяться більше до безальтернативних варіантів ілокутивного наміру. Доцільніше буде розглядати директивні мовленнєві акти з точки зору прагматичної характеристики комунікативної ситуації.

Особливий інтерес викликають директивні мовленнєві акти представників поліції та слідчих в різних комунікативних ситуаціях, пов'язаних з їх професійною діяльністю та інших персонажів. Лінгвістичні засоби передачі діалогічного мовлення комісара французької поліції різноманітні та мають відмінні риси, які притаманні лише цим представникам суспільства. До основних засобів директивних мовленнєвих актів відносять накази, погрози, вимоги, поради рекомендаційного характеру тощо. Директивні мовленнєві акти спрямовані на більш емоційне волевиявлення мовця. Виділяють прямі та непрямі директивні мовленнєві акти експліцитної та імпліцитної форми. Експліцитними прямими засобами передачі директивних мовленнєвих актів можуть виступати перформативні дієслова теперішнього часу: *Viens! Il n'y a plus rien à voir. Assieds-toi!*» Partons! dit le commissaire (Simenon, 1963). *Asseyez-vous, commissaire! Écoutez, Maigret! Lisez ceci qui est paru six jours après la catastrophe! Reste ici, lui souffla le commissaire! Ouvrez, Benoît! Viens ici!* (Simenon, 2004). *Allons manger! Revenons aux clefs!* (Simenon, 2004). *Restons-en à Lorenz* (Musso, 2017). Семантично репліки представлені закликом, дієсловами наказового способу та відносяться до адвісівів. *Téléphonez à un vétérinaire! Apporte-moi tout ce que tu trouveras et je verrai ce qui peut servir ou non. Interrogez le ministre. Range-toi le long du trottoir. Libérez-lui les jambes! Gardez la maison. Mettez tout le monde dehors, sauf le propriétaire. Allez me chercher le pharmacien!* commanda le commissaire à Leroy (Simenon, 1963). *Vous me devez une explication. On n'est pas flics, Coutances, ni vous ni moi. Ne me parlez pas comme si j' étais débile. Ça, c'est vous qui allez me le dire. Faites précisément ce que je vais vous demander* (наказ, службове доручення) (Musso, 2017). Семантично репліки представлені заборорою, дієсловами другої особи множини наказового способу та відносяться до прескрептивів. *Comprenez, monsieur le ministre, que je m'accuse personne, que je ne suspecte personne. N'ayez pas peur!* (Simenon, 2004). *Asseyez-vous, je vous en prie! Attends-moi! Je vais dîner aussi.* (Simenon, 1963). *Vous me le direz plus tard* (Musso, 2017). Семантично репліки представлені закликом, дієсловами наказового способу та відносяться до реквестивів. *Lisez ceci, qui a paru six jours après la catastrophe. Permettez-moi de continuer à vous poser les questions! Raconte en détail!* (Simenon, 2004). *Regardez ça, dit-il en tendant l'appareil à Madeline. Arrêtez!* Leurs seules armes, c'étaient des pistolets à eau et des masques en caoutchouc (Musso, 2017). Семантично репліки представлені застереженням, привертанням уваги, дієсловами наказового способу та відносяться до сугестивів. Отже, як показав аналіз практичного матеріалу, більшість директивних мовленнєвих актів у французькому детективі представлена дієсловами наказового способу.

Висновки та перспективи дослідження. Отже, детектив можна розглядати як сталу літературну форму з суворою сюжетною конструкцією, в основі якої лежить процес розкриття злочину, типовий набір персонажів та стилістичних засобів. Перспективним вбачаємо проаналізувати сприйняття кольору персонажами детективу, оскільки колір охоплює всі сторони людського життя, може набувати як позитивної так і негативної конотації. А, також цікавим видається проаналізувати лексичні одиниці, які репрезентують емотивну складову трьох основних детективних концептів: детектив, злочин, жертва.

Література:

1. Калюжна А. Б. Ключові концепти англійського детективного дискурсу. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов.* 2016. Вип. 83. С. 79–86.
2. Селіванова О. С. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
3. Семенова О., Христюк Н. Репрезентація концепту КОЛІР у французькій фразеологічній картині світу та її сприймання українськими студентами-франкофонами. *PSYCHOLINGUISTICS.* 2022. Вип. 32(2). С. 76–105. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2022-32-2-76-105>.
4. Bally Ch. Linguistique générale et linguistique française. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/Linguistique-générale-et-linguistique-française-Bally/68427d477bdb69b581f49448953b00ac68608d79> (дата звернення 29.06.2023).
5. Lits M. Le roman policier: introduction à la théorie et à l'histoire d'un genre littéraire. 2-ème édition complète. Liège: Éditions du cÉfal, 1999. 208 p.
6. Simenon G. Maigret chez le ministre. Paris: Livre de poche, 2004. 192 p.
7. Simenon G. Le chien jaune. URL: https://booksafe.net/read/georges_simenon-le_chien_jaune-235105.html#p1 (дата звернення 27.06.2023).
8. Musso G. Un appartement à Paris. URL: <https://libcat.ru/knigi/detektivy-i-trillery/triller/49753-12-guillaume-musso-un-appartement-paris.html#text> (дата звернення 01.07.2023).
9. Vargas F. Temps glaciaires. URL: <https://libcat.ru/knigi/detektivy-i-trillery/policejskij-detektiv/42709-fred-vargas-temps-glaciaires.html> (дата звернення 02.07.2023).

References:

1. Kaliuzhnaia, A. B. (2016). Ključovi kontsepty anhlomovnoho detektivnoho diskursu. *Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina. Seria: Inozemna filolohiia. Metodyka vykladannia inozemnykh mov,* (83), 79–86.
2. Selivanova, O. S. (2011). *Osnovy teorii movnoi komunikatsii.* Cherkasy: Vydavnytstvo Chabanenko Yu. A. 350 s.
3. Semenova, O., & Khrystych, N. (2022). Rerezentatsiia kontseptu KOLIR u frantsuzkii frazeolohichnii kartyni svitu ta yii sprymannia ukrainskymy studentamy-frankofonamy. *PSYCHOLINGUISTICS,* 32(2), 76–105. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2022-32-2-76-105>
4. Bally, Ch. Linguistique générale et linguistique française. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/Linguistique-générale-et-linguistique-française-Bally/68427d477bdb69b581f49448953b00ac68608d79> (data zvernennia 29.06.2023).
5. Lits, M. (1999). *Le roman policier: introduction à la théorie et à l'histoire d'un genre littéraire. 2-ème édition complète.* Liège: Éditions du cÉfal. 208 p.
6. Simenon, G. (2004). *Maigret chez le ministre.* Paris: Livre de poche. 192 p.
7. Simenon, G. *Le chien jaune.* URL https://booksafe.net/read/georges_simenon-le_chien_jaune-235105.html#p1 (data zvernennia 27.06.2023).
8. Musso, G. *Un appartement à Paris.* URL: <https://libcat.ru/knigi/detektivy-i-trillery/triller/49753-12-guillaume-musso-un-appartement-paris.html#text> (data zvernennia 01.07.2023).
9. Vargas, F. *Temps glaciaires.* URL: <https://libcat.ru/knigi/detektivy-i-trillery/policejskij-detektiv/42709-fred-vargas-temps-glaciaires.html> (data zvernennia 02.07.2023).